

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

KA 2 Strategie udržitelného rozvoje Univerzity Palackého v Olomouci jako výzkumné organizace

Registrační číslo projektu:	CZ.02.2.69/0.0/0.0/18_054/0014614
Název projektu:	Rozvoj kapacit pro VaV na Univerzitě Palackého v Olomouci

Strategie udržitelného rozvoje Univerzity Palackého v Olomouci

Obsah

ÚVOD2

VIZE3

MISE3

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE3

STRATEGICKÝ ZÁMĚR UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI 2021+4

PRIORITNÍ OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE UP4

PROVOZ A SPRÁVA5

1. *Energie*5
2. *Odpady a cirkulární ekonomika*6
3. *Voda a zeleň*6
4. *Objekty a infrastruktura*7
5. *Informační technologie a digitalizace*8
6. *Stravování*9
7. *Doprava*9
8. *Odpovědné nakupování*10

VZDĚLÁVÁNÍ, VĚDA A VÝZKUM10

9. *Vzdělávání k udržitelnosti*10
10. *Věda a výzkum v udržitelnosti*11

SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST A TŘETÍ ROLE UNIVERZITY11

11. *Společenství pro udržitelnost*12
12. *Rovné příležitosti pro všechny*12
13. *Podpora lokální komunity*12
14. *Strategická partnerství*13

VAZBA CÍLŮ STRATEGIE A CÍLŮ SDGS A SZ UP14

ORGANIZACE A ŘÍZENÍ15

IMPLEMENTACE STRATEGIE UDRŽITELNOSTI15

SEZNAM ZKRATEK16

ZDROJE16

Úvod

Udržitelný rozvoj je stěžejní rovinou života Univerzity Palackého v 21. století. V současnosti zjevné změny klimatu a akcelerující rozvoj technologií, inovací, a trendy ve vývoji globální, evropské i české společnosti tvoří společně výchozí rámec pro dynamiku změn na naší univerzitě. Tato východiska vytváří současně prostředí vlivů, potenciálů, příležitostí i hrozeb, na které Univerzita Palackého v Olomouci vědomě reaguje a od roku 2021 se začíná také rozhodovat vědomě, cíleně a systematicky přímo a explicitně v oblasti udržitelného rozvoje.

Výchozím krokem v tomto smyslu je definice role a cílů univerzity ve vazbě na Strategický záměr Univerzity Palackého v Olomouci 2021+, který je základním východiskem předkládané Strategie udržitelnosti.

Strategie udržitelnosti Univerzity Palackého stanovuje základní koncepci a východiska v oblasti udržitelného rozvoje v hlavních oblastech života univerzity. Strategie udržitelnosti předpokládá, že se bude v čase dále vyvíjet a že na ni budou navazovat další činnosti a upřesnění naznačená také níže.

Předkládaný koncepční dokument vychází především z globálních pilířů udržitelného rozvoje, Cílů udržitelného rozvoje OSN a ze Strategického záměru Univerzity Palackého v Olomouci 2021+. Strategie v tomto ohledu vytyčuje základní vizi a misi univerzity v oblasti udržitelného rozvoje, definuje v souladu s věcným a funkčním rozdělením řešených oblastí tři prioritní oblasti cílů, strategické pilíře udržitelnosti v prostředí univerzity, v jejichž rámci vytyčuje hlavní cíle a uvádí výčet základních opatření k plnění těchto cílů.

Pro další úspěšnou implementaci strategie udržitelnosti jsou po jejím schválení nezbytná praktická upřesnění zpracovávaná již v roce 2021 zejména organizační struktura, implementační plán, harmonogram, a od počátku roku 2022 rovněž praktické akční plány, které po předchozí analýze budou rovněž sledovat plnění nastavených indikátorů a pokrok v jednotlivých opatřeních.

Hlavním úkolem roku 2021 je věcné projednání udržitelnosti univerzity coby strategického záměru a nastavení základní organizační struktury, která bude rovněž základem úspěšné implementace této strategie.

Univerzita Palackého v Olomouci je plně environmentálně, společensky a ekonomicky udržitelná

- Univerzita Palackého je všestranně odpovědná vůči životnímu prostředí, omezuje dopady své činnosti na změnu klimatu, systematicky učí a vede k environmentálně odpovědnému chování své studenty i zaměstnance.
- Univerzita Palackého se chová odpovědně ke společnosti, pomáhá rozvíjet regionální a místní komunitu, je inspirujícím příkladem všem členům společnosti jak z oblasti široké, tak odborné veřejnosti.
- Univerzita Palackého jedná udržitelně v oblasti hospodářského pilíře udržitelnosti, hospodaří a strategicky využívá své finance, hmotné i nehmotné zdroje a hodnoty, je odpovědným hospodářem uvažujícím v dlouhodobé perspektivě s ohledem na aktuální potřeby svého fungování.¹

Mise

- Univerzita Palackého v Olomouci (dále jen UP) se systematicky zaměří na naplňování vytyčených cílů. UP bude uvádět do svého chodu opatření směřující k urgentní reakci na klimatickou krizi a přispívání k plnění Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) stanovených OSN.
- UP bude minimalizovat veškeré své chování, které přispívá k negativnímu vlivu na udržitelný rozvoj. UP adaptuje svou infrastrukturu na změnu klimatu a rovněž v tomto duchu bude inspirovat další aktéry k jednání na místní, regionální, národní i nadnárodní úrovni.
- UP bude jednat v souladu se Strategickým rámcem České republiky 2030 a v souladu s členstvím ČR v Evropské unii se bude přibližovat k uhlíkové neutralitě podle závazků Pařížské dohody a Zelené dohody pro Evropu a to nejpozději do konce roku 2050.
- Pomocí vědy a výzkumu bude hledat nová řešení pro udržitelný rozvoj a zavádět je do chodu univerzity a nabízet je širší společnosti v rámci třetí role UP.

Cíle udržitelného rozvoje

Cíle udržitelného rozvoje OSN, které navazují na Rozvojové cíle tisíciletí, jsou programem lidského chování v udržitelném rozvoji do roku 2030, které oficiálně schválil summit OSN 25. září 2015 v New Yorku. Hlavními oblastmi jsou lidé, planeta, prosperita, mír a partnerství. Jejich působení je i součástí naší univerzity, která přispívá k jejich naplňování. Soulad a

¹ Strategická vize UP v oblasti udržitelnosti je definována v souladu se třemi základními pilíři udržitelného rozvoje. Ty jsou rovněž promítnuty do definice globální vize v rámci udržitelnosti. Cesty k plnění vize uvádí níže mise.

vazby cílů této strategie s cíli SDGs (Sustainable Development Goals) uvádí strategie níže v tabulce 1. (OSN, 2015)

Obr. 1: Cíle SDGs finálně přijaté na summitu OSN 25. září 2015 v New Yorku. Zdroj: Informační centrum OSN.

Strategický záměr Univerzity Palackého v Olomouci 2021+

Strategický záměr UP (dále jen SZ UP), který byl schválen na začátku roku 2021 a který naplňuje Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol, je závazný dokument formulující prioritní oblasti rozvoje a směru UP. Jeho součástí je šestá kapitola: Zdravá, společensky odpovědná a udržitelná univerzita, která stanovila základní rámec pro Strategii udržitelného rozvoje UP a navazuje na ni. Jedná se zejména o cíl 6: Systematizace nástrojů třetí role, v němž se předpokládá příprava koncepce společenské odpovědnosti a udržitelného rozvoje.

Dále z povahy svého předmětu navazuje Strategie udržitelnosti na předchozí pátou kapitolu SZ UP, konkrétně cíl 5: Snížení administrativní zátěže a optimalizace infrastruktury (zde zejména v oblasti optimalizace infrastruktury – cíl 5.3 Rozvoj a optimalizace infrastruktury).

Pro Strategii udržitelnosti UP jsou SZ UP a SDGs dvě základní východiska. Soulad a vazby cílů této strategie se SZ UP uvádí strategie níže v tabulce 1.

Prioritní oblasti udržitelného rozvoje UP

Strategie udržitelnosti UP stanovuje tři základní prioritní oblasti, jejichž návrh odpovídá věcnému zaměření a povaze řešeného potenciálu, činností a výsledků. Prioritní oblasti se vzájemně doplňují a v některých aspektech přirozeně překrývají.

Klíčovým pro realizaci a další rozvoj udržitelnosti UP je věcná náplň prioritních oblastí, který sestává z již konkrétních cílů a opatření vedoucích k jejich dosažení.

Po přijetí Strategie udržitelnosti bude následujícím krokem pro každé období zpracováván, pravidelně hodnocen a postupně v případě potřeby aktualizován akční plán, ve kterém se stanoví opatření, která budou v tomto časovém období podrobně řešena s definicí nástrojů k jejich realizaci.

Vzhledem k tomu, že účelné naplánování těchto kroků vyžaduje podrobnou přípravu, mnohdy časově a komunikačně náročnou (analýza stavu, sběr a vyhodnocování dat, projednání organizace) budou tyto činnosti předmětem rozpracování v rámci prvního akčního plánu na roky 2022-2023 a to po schválení této Strategie udržitelnosti na konci roku 2021. Akční plány pak budou pravidelně dle potřeby zpracovávány na období dvou let a jejich cílem bude postupná konkrétní implementace opatření plnících příslušné cíle Strategie udržitelnosti a to včetně vyhodnocování stanovených indikátorů.

Provoz a správa

Jako prioritní oblast je z pohledu udržitelnosti řešena provozně-technická stránka života univerzity. Veškeré cíle a následně opatření k jejich plnění sledují širokou škálu motivů, které se vzájemně doplňují.

V praxi je pak potřeba hledat cesty, aby se jednotlivá opatření pokud možno nevylučovala a byla proveditelná z pohledu **environmentálního** (např. emisní stopa, hospodaření se zdroji a další dopady na životní prostředí), **ekonomického** (zejm. finanční proveditelnosti, návratnost investic, přímé a nepřímé ekonomické dopady včetně dimenze hodnoty ekosystémových služeb) a **společenského** (změna chování, spotřebitelského jednání, péče o zdraví, psychologický rozvoj).

1. Energie

Hospodaření s energií a problematika zdrojů energie představuje v době klimatické změny jeden z klíčových aspektů udržitelného rozvoje (dopady na klima, zdraví uživatelů, lokální ekosystém/mikroklima apod.). Současně jde o významný finanční náklad (náklady za energie, náklady na údržbu a renovaci budov).

Jako cíle jsou v duchu moderní energetiky sledovány energetické úspory, snížení energetické náročnosti, zvýšení energetické účinnosti, snížení uhlíkové stopy (emisí skleníkových plynů) i celkové ekologické a uhlíkové stopy UP. Primárně se jedná o elektrickou energii, teplo a chlazení.

Opatření k plnění cíle:

- 1.1 Analýza výchozího stavu: pasportizace infrastruktury, analýza potenciálu energetických opatření, energetický audit.
- 1.2 Aplikace systému energetického managementu (vč. SMART nástrojů měření a řízení pro efektivní energetický management, senzorů, smart metering, inovativních nástrojů správy budov), zavedení vhodného způsobu certifikace a standardu. (Siemens, 2021)
- 1.3 Snižování podílu využití neobnovitelných zdrojů a aplikace obnovitelných zdrojů výroby energie (OZE) včetně akumulace energie a její distribuce (mikro/smart GRID) a prodeje. (Pranadi, 2016)
- 1.4 Provádění dalších technických a organizačních opatření ve prospěch zvyšování energetické účinnosti a dosahování energetických úspor.

2. Odpady a cirkulární ekonomika

Cílem je dosažení minimalizace množství produkovaného odpadu a snižování spotřeby neobnovitelných zdrojů v rámci chodu celé univerzity. Cílem UP je postupovat v souladu se Strategickým rámcem cirkulární ekonomiky České republiky 2040 a usilovat nejen o snížení negativních dopadů lineární ekonomiky ale o dlouhodobou odolnost, vytvoření obchodních a ekonomických příležitostí poskytujících environmentální a společenské benefity.

Z hlediska odpadového hospodářství má UP za cíl plnění hierarchie nakládání s odpady s preferencí předcházení vzniku odpadů. Nelze-li vzniku odpadu předejít, pak UP je prioritou v následujícím pořadí příprava odpadu k opětovnému použití, recyklace, jiné využití (včetně energetického využití) a až v krajním případě odstranění odpadu.

Opatření k plnění cíle:

- 2.1 Analýza výchozího stavu a sestavení plánu odpadového hospodářství a přechodu UP na cirkulární ekonomiku.
- 2.2 Rozvoj systému nakládání s veškerými druhy a složkami odpadu, materiálových toků, dodávek i poskytování produktů a služeb, v souladu s plánem odpadového hospodářství UP a principy hierarchie odpadového hospodářství cirkulární ekonomiky.
- 2.3 Zavedení motivačního systému nakládání s odpady pro jednotlivé organizační složky UP.
- 2.4 Využití a nakládání s bioodpadem v rámci celé UP a zejména u menz – vč. instalace kompostérů a využití vyprodukovaného kompostu.

3. Voda a zeleň

Univerzita představuje svými budovami a další infrastrukturou podstatný prvek v lokálním (mikro)klimatu a svou velikostí současně významného aktéra z pohledu regionálních, resp. globálních environmentálních dopadů. Cíl je relevantní jak v okolí univerzity, tak uvnitř ní, v rámci uživatelů budov a infrastruktury, přímo i nepřímo v rámci ekosystémových služeb. Význam opatření v oblasti hospodaření s vodou a zelení včetně rámce modrozelené infrastruktury spočívá v environmentální rovině (zlepšení klimatu, snížení negativních dopadů změn klimatu a posílení odolnosti sídla vůči klimatické změně), ekonomických (přímé pozitivní dopady v úsporách energií a zdrojů, nákupu služeb) tak sociálních a

zdravotních (edukace k udržitelnosti, zlepšení mentálních výkonů a psychosociálních aspektů, dlouhodobě pozitivní dopady na lidskou psychiku a celkové zdraví). Cílem UP je udržitelné hospodaření s vodou a maximalizace podílu zeleně v rámci univerzity a jejího okolí.

Opatření k plnění cíle:

- 3.1 Příprava a realizace vodního auditu včetně návrhu opatření k udržitelnému hospodaření s vodou (minimalizace spotřeb, efektivní nakládání s vodou včetně srážkové vody, minimalizace znečištění vody vč. řešení aktuálních polutantů – farmaka, mikroplasty apod.).
- 3.2 Postupná realizace opatření navržených vodním auditem v oblasti vody.
- 3.3 Vyhledání (pasportizace), příprava, projekce a realizace opatření pro nakládání se srážkovou (dešťovou) vodou – retence, akumulace, využití pro potřeby UP a okolí (v souladu se Stavebními standardy statutárního města Olomouce k integraci modrozelené infrastruktury).
- 3.4 Pasportizace zeleně v rámci UP a vytvoření plánu péče a rozvoje zeleně UP a jejím okolí (pozemky UP) včetně aplikace zeleně na budovy UP (zelené extenzivní, případně intenzivní střechy) a dovnitř budov (zlepšení vnitřního komfortu).
- 3.5 Postupná realizace opatření navržených plánem péče a rozvoje zeleně UP.
- 3.6 Zajištění udržitelné péče o zeleň (seč trávníků, ekologické hnojení/eliminace využití neekologických prostředků, závlahy, osivo) o vegetaci na pozemcích UP s preferencí opatření snižujících evapotranspiraci, snižujících efekt tepelného ostrova města a snižujících odtok vody (podporujících zasakování vody).

4. Objekty a infrastruktura

Jako cíl je sledována ekologicky a environmentálně odpovědná výstavba a renovace budov UP a její infrastruktury, která je také současně udržitelná a proveditelná ekonomicky. Plnění cíle úzce souvisí s ostatními aspekty Strategie udržitelnosti UP a to zejména v oblasti energií, vody a zeleně, z hlediska systémového pak s cíli odpovědného nakupování (zejm. odpovědné zadávání veřejných zakázek, dále OZVZ) a také informačních technologií a digitalizace (např. BIM). (*BIM POINT, 2021*)

Moderně řešené budovy a infrastruktura jsou udržitelné environmentálně i sociálně, ale současně – pokud jsou moderně a udržitelně plánovány, komplexně řešeny – jsou udržitelné a proveditelné ekonomicky s tím, že z dlouhodobého pohledu (optikou celého životního cyklu investice) jsou finančně výhodnější, ať už se jedná o novostavby nebo renovace (rekonstrukce, ideálně komplexní retrofit).

Opatření k plnění cíle:

- 4.1 Aktualizace plánu investic a pasportizace objektů a infrastruktury UP s cílem identifikace prioritních projektů k řešení a určení rámce jejich proveditelnosti udržitelným přístupem (v souladu s dalšími principy a cíli Strategie udržitelnosti) včetně finančního rámce se zohledněním dotací a inovativních metod financování (EPC) a zadávání zakázek (Performance Design & Build). (*Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2021 a Performance Design & Build, 2021*)

- 4.2 Zavedení systému certifikace budov UP typu SBToolCz (variantně v ČR kromě něj nepoužívanější rámce LEED nebo BREEAM). (*Enerfis, 2020; LEED, 2021; SBToolCZ, 2020*)
- 4.3 Tvorba a aplikace zásad udržitelných, šetrných a klimaticky odolných budov na veškeré rekonstrukce a novou výstavbu v rámci UP, vč. vytvoření energetického standardu rekonstrukce a výstavby budov UP (variantní dle typologie budov).
- 4.4 Tvorba a aplikace zásad na pořízování technologií, přístrojového vybavení a veškerých dalších spotřebičů v rámci UP v souladu s principy udržitelného rozvoje, OZVZ a v souladu s nastavenými standardy v oblasti rozvoje objektů a infrastruktury UP.
- 4.5 Zavádění systému Building Information Management (BIM, inteligentní proces pro tvorbu a správu projektů založený na digitálním modelu) s cílem převést postupně všechny objekty a infrastrukturu do digitální podoby a zapojení kapacit UP do jeho rozvoje a aplikace. (*BIM POINT, 2021*)

5. Informační technologie a digitalizace

Informační technologie představují klíčovou roli v digitalizaci a elektronizaci administrativy univerzity a snížení její náročnosti na zdroje a čas. Investice do IT, resp. primárně do oblasti digitalizace, jsou přes případné vyšší vstupní náklady výhodné z hlediska celkové návratnosti včetně dopadů přímých a nepřímých. Současně přináší tento cíl pozitivní dopady na životní prostředí. Kompletní a pokročilá digitalizace celé univerzity je nejen příspěvkem k udržitelnosti, ale také zásadním impulsem v jejím rozvoji coby moderní vzdělávací a výzkumné instituce 21. století (působení na všechny sféry, osoby v UP, kultivace a rozvoj prostředí).

Cílem v oblasti informačních technologií, primárně digitalizace ve všech ohledech, je tak sledována jak udržitelnost, tak zefektivnění správy univerzity a jejího majetku včetně zlepšování efektivity financování provozu s ohledem na celý životní cyklus investic.

Opatření k plnění cíle:

- 5.1 Elektronizace veškeré univerzitní administrativy (v oblasti personálních agend, ekonomických agend a organizačního zajištění UP) a upuštění od listinné podoby (s výjimkou zákonem přikázaných dokumentací) metodou zavádění moderních systémů DMS/ECM (Document Management System/Enterprise Content Management). (*Pay, 2020*)
- 5.2 Digitalizace výstupů ze studia – vč. závěrečných prací – nebudou se již odevzdávat v tištěné podobě ale výhradně digitálně.
- 5.3 Podpora e-knih a vydávání skript a publikací (především) elektronickou formou.
- 5.4 Intenzivnějším využívání moderní videokonferenční techniky v kombinaci s vysokorychlostní akademickou sítí - virtuální mobility a tím snížení pracovních cest.
- 5.5 Podpora využívání e-learningu v kombinované ale i v prezenční výuce.
- 5.6 Využívání ekologických opatření u datových center (např. rekuperace tepla pro účely ohřevu vody nebo technologie passive cooling).

6. Stravování

Cílem je v rámci stravovacích zařízení UP přinášení zdravé a vyvážené stravy, která bude mít pozitivní vliv nejen pro naše tělo, ale také životní prostředí. Součástí cíle je rovněž preference regionálních producentů potravin, lokální produkce, prostřednictvím existujících nástrojů podpory lokálního zemědělství a jejich rozvoje.

Opatření k plnění cíle:

- 6.1 Podpora rostlinné stravy a vyvážený jídelníček v podobě častějších a chutnějších vegetariánských (veganských) jídel, low-carbon food, zvýšení podílu bio masa a snížení podílu hovězího a dalších energetiky náročných surovin.
- 6.2 Zvýšení podílu lokálních a sezónních potravin – prioritně vařit ze sezónních a lokálních potravin a podporovat lokální (tuzemské) dodavatele.
- 6.3 Snížení potravinového odpadu na straně menzy, ale také strážníků, celkově snižovat míru plýtvání jídlem.
- 6.4 Eliminace používání jednorázových obalů včetně nápojových obalů a nádobí (jednorázové kelímky, příbory, talíře, PET a další nevratné obaly ad.) a zajištění dostatečného množství kvalitních pítek.

7. Doprava

Cílem je celkové snížení dopravní zátěže v souvislosti s dopravní obslužností univerzity a současně zvýšení podílů udržitelných módů dopravy, tzn. bezemisní či nízkoemisní (pěší, cyklistika, elektromobilita či jiné alternativní zdroje pohonu) a využití prostředků veřejné hromadné dopravy (díky MHD/DPMO a dalším poskytovatelům dopravní obslužnosti Olomouce a Olomouckého kraje – v rámci KIDSOK). Primárním pozitivním dopadem je snížení emisí skleníkových plynů, hluchosti a prašnosti, tedy pozitivní dopady na klima i mikroklima v lokalitách sídel univerzity. Současně se díky posílení pěší či cyklopravy zlepší zdravotní kondice studentů a zaměstnanců UP.

Opatření k plnění cíle:

- 7.1 Podpora a motivace studentů a zaměstnanců k využívání aktivních módů dopravy (chůze a cyklistika) a zajišťování tak zdravého životního stylu v oblasti osvěty a budování příslušné infrastruktury (stojany na kola, disponibilní sprchy apod.).
- 7.2 Opatření vedoucí ke zvýšení využívání hromadné dopravy.
- 7.3 Snižování automobilové mobility v rámci kampusů pomocí snižování počtu parkovacích míst nebo poplatků za parkování po vzoru chystané parkovací politiky SMO.
- 7.4 Podpora environmentálně šetrnější dopravy (alternativní pohony vozidel) - například spoluprací s poskytovateli elektromobilů či instalací dobíjecích stanic u kampusů či zvyšováním emisních standardů pro nákupy nových automobilů.
- 7.5 Motivace ke snižování počtu uskutečněných studijní a služebních cest leteckou dopravou.

8. Odpovědné nakupování

UP je dle zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (ZZVZ) povinna dodržovat zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací (tj. odpovědné zadávání veřejných zakázek, OZVZ). Inovace jsou v tomto ohledu chápány jako prostředek dosažení sociálně a environmentálně odpovědného zadávání.

Podle moderních a legislativně aktuálních principů OZVZ je prioritním takový postup zadávání veřejných zakázek, který zohledňuje jedno nebo více z hledisek relevantních z pohledu udržitelnosti a odpovědnosti. Jedná se zejména o následující hlediska: pracovní příležitosti, důstojné pracovní podmínky, dodržování sociálních a pracovních práv, sociální začlenění (včetně zdravotně postižených osob), rovné příležitosti, přístupnost, uzpůsobení podmínek pro všechny, zohlednění kritérií trvale udržitelného rozvoje včetně otázek dopadů na životní prostředí (v celém životním cyklu investice/nákupu služby), ekologická stopa dodavatele/produktu, etika obchodu a širší dobrovolné dodržování sociální odpovědnosti dodavatelů při současném dodržování zásad zakotvených mj. ve Smlouvě o fungování EU.

Opatření k plnění cíle:

- 8.1 Analýza stávajícího stavu, návrh základních principů OZVZ a definice příležitostí UP v oblasti odpovědného nakupování.
- 8.2 Vytvoření a následné uplatňování standardů pro odpovědné veřejné zadávání ve spolupráci s oddělením veřejných zakázek v praxi UP (vč. monitoringu, vyhodnocování a aktualizace – rozvoje) všech organizačních složek UP.

Vzdělávání, věda a výzkum

Vzdělávání, věda a výzkum v udržitelném rozvoji jsou zásadními hybateli pro rozvoj tohoto klíčové aspektu moderní společnosti. Díky pochopení a přijetí udržitelného způsobu života si společnost začne uvědomovat jeho přínos a pozitivní dopad na všechny oblasti. Každý jednotlivec i organizace, fakulta i jednotlivé pracoviště UP může jednáním na lokální úrovni ovlivnit vývoj globálně.

Čtvrtý cíl SDGs (kvalitní vzdělání) má do roku 2030 zajistit, aby všichni studenti získali znalosti a dovednosti potřebné k podpoře udržitelného rozvoje. Výzkum v udržitelném rozvoji přináší navíc nová řešení a inovace, která pomohou a ulehčí aplikaci udržitelného rozvoje v běžném životě. Generují současně příležitosti pro spolupráci s dalšími sektory jak na lokální a regionální, tak na státní a mezinárodní úrovni.

9. Vzdělávání k udržitelnosti

Vzdělávání je hlavním pilířem a smyslem naší instituce. Vzdělání vede k ekonomickému růstu a blahobytu, ale také k větší sociální odpovědnosti a vyšší míře ochrany životního prostředí. Aby i naše univerzita přispívala k naplnění výše zmíněného cíle, musí zařadit vzdělávání o udržitelném rozvoji do svých priorit a to jak průřezově do všech oborů v rámci kurikula, tak podporovat nadále rozvoj specializovaných oborů využitelných v praxi udržitelnosti.

Opatření k plnění cíle:

- 9.1 Udržitelnost v kurikulu univerzity – předměty týkající se udržitelnosti vyučovány napříč obory a celou univerzitou, protože pomáhají vychovávat odpovědnou společnost.
- 9.2 Přednášky a besedy o udržitelnosti vedoucí k rozšíření znalostí zaměstnanců a veřejnosti (lokální komunity).
- 9.3 Kampaně zaměřené na specifické cíle a potřeby (např. neplýtvěj, do práce bez auta, zdravý životní styl, rostlinná strava, zero waste a zero carbon a další).
- 9.4 Články a propagace v UP žurnálu - podpora výše uvedených způsobů vzdělávání a uplatnění v praxi.

10. Věda a výzkum v udržitelnosti

Cílem je posílení interdisciplinárního vědeckého výzkumu v oblasti udržitelnosti na státní i mezistátní úrovni, který by vedl k inovacím a novým trendům v této oblasti a zajistil další investice, přímé a nepřímé finanční přínosy, rozvoj know-how, přidané hodnoty vědění v rámci UP a jeho aplikačního potenciálu. Smyslem je také monitoring sociálních, ekonomických a environmentálních dopadů výzkumných projektů a sdílení jejich výsledků napříč organizacemi.

UP se bude rovněž intenzivně zapojovat do projektů v oblasti výzkumu a vývoje (R&D) a to ve spolupráci s dalšími partnery, především soukromým sektorem a veřejnými institucemi (mezinárodní, EU a státní organizace v oblasti ochrany životního prostředí, udržitelného rozvoje apod.).

Důležitým úkolem zde je také podrobovat odborné kritice a oponentuře teze či opatření environmentální politiky, která nejsou dostatečně vědecky podložena. Univerzita by měla v tomto ohledu maximálně využít potenciálu svých vysoce kvalifikovaných odborníků k tomu, aby veškerá opatření v oblasti udržitelnosti byla činěna na základě adekvátního porozumění této problematiky.

Opatření k plnění cíle:

- 10.1 Analýza potenciálu a plán rozvoje UP v oblasti vědy a výzkumu v oblasti udržitelného rozvoje, nastavení parametrů, cílů a indikátorů sledujících také rozvoj zaměření UP do oblasti pilířů udržitelnosti a SDGs.
- 10.2 Systematická podpora výzkumů týkající se udržitelnosti (např. výzkum o LOHAS mezi studenty vysokých škol). (*Szakály, 2017*)
- 10.3 Závěrečné práce studentů dotýkající se aplikovaného výzkumu v tématech udržitelnosti.
- 10.4 Podpora kvalifikované polemiky a oponentury v oblasti politiky udržitelnosti.

Společenská odpovědnost a třetí role univerzity

Role univerzity je kromě vzdělávání a výzkumu také tzv. třetí role, do které se řadí aktivity působící směrem ke společnosti – mezi ně patří také udržitelný rozvoj. Univerzita Palackého usiluje o posílení společenské odpovědnosti a environmentálně zodpovědného chování, ve kterém se chce stát lídrem a příkladem pro celou společnost. Naším cílem je dostat otázku

udržitelosti a odpovědného chování mezi klíčové oblasti Univerzity Palackého a všech českých vysokých škol a ve spolupráci s nimi společně pracovat na dosažení cílů, kterých již nejlepší světové univerzity dosáhly a proto se jimi můžeme inspirovat.

11. Společenství pro udržitelnost

Společenství pro udržitelnost bude dlouhodobou platformou soustředěnou na půdě UP. Posláním je slučovat odborníky i lajky, kteří se zajímají o témata udržitelnosti v různých oblastech a kteří mají zájem podílet se na „ozeleňování“ univerzity. Cílem je vybudovat motivovanou komunitu lidí, se kterou bude koordinátorka úzce spolupracovat při projektech, kampaních a výzkumech, na které se bude moci obrátit v případě potřeby expertíz a názorů či potřeby pomoci při organizování akcí. Cílem je prostřednictvím této komunity podporovat extenzivně implementaci Strategie udržitelnosti a průřezově posilovat afilaci UP k udržitelnosti i v rámci neformálních vztahů a sociálním životě univerzity.

Opatření k plnění cíle:

- 11.1 Vytvoření a fungování Společenství pro udržitelnost, kde budou zastoupeny nejlépe všechny části univerzity.
- 11.2 Realizace aktivit a zapojení Společenství pro udržitelnost do života UP a tzv. třetí role univerzity.

12. Rovné příležitosti pro všechny

Univerzita má za cíl podporu zachování sociální rovnosti ve společnosti, zapojovat lidi se zdravotním postižením, podporovat zapojení různých sociálních skupin a zvyšování jejich uplatňování na trhu práce, vzdělávat občany a pozitivně působit na celou komunitu města a kraje. UP v tomto ohledu bude pořádat také charitativní akce a další aktivity směrem k podpoře snižování nerovností a zajištění rovných příležitostí pro všechny.

Opatření k plnění cíle:

- 12.1 Analýza situace v otázkách rovnosti mezi zaměstnanci a studenty UP.
- 12.2 Pravidelná aktualizace uplatňování zásad rovných příležitostí a realizace aktivit na jejich rozvoj a podporu.

13. Podpora lokální komunity

Podpora lokálních podnikatelů, firem a výrobků je zásadní pro jejich úspěchy na celorepublikovém i světovém trhu a zároveň je to i příznivé k životnímu prostředí. Často jsou lokální výrobky dražší než jejich ekvivalenty z daleka, je to ale proto, že zde splňují vysoké limity pro jejich kvalitu a práci. Obyvatelé Olomouce a Olomouckého kraje mají různé potřeby a požadavky i co se týče infrastruktury, sportu, čistoty ovzduší a dalších oblastí a univerzita si klade za cíl je podporovat ve všech těchto sférách.

Cílem je sledován ve všech pilířích udržitelný rozvoj místního společenství, jehož je UP inherentní součástí, a to se všemi relevantními aktéry lokálního socio-ekonomického ekosystému. Podpora rozvoje spolupráce s uvedenými aktéry je směřována do oblasti strategické a koncepční (sdílení know-how, společná participace na rozvoji místa a regionu), do oblasti ekonomické (kooperace na provozu a správě UP, spolupráce v oblasti investic,

využití inovací v regionu) a do oblasti sociální (viz další cíle v oblasti společenské odpovědnosti).

Opatření k plnění cíle:

- 13.1 Spolupráce se Statutárním městem Olomouc na zlepšení infrastruktury města a čistého ovzduší.
- 13.2 Spolupráce s Olomouckým krajem na zlepšení infrastruktury města a čistého ovzduší.
- 13.3 Spolupráce s podnikatelskou sférou města Olomouce, olomoucké aglomerace a širšího regionu Hané a střední Moravy.
- 13.4 Spolupráce s neziskovými organizacemi.
- 13.5 Spolupráce s dalšími výzkumnými organizacemi a aktéry inovačního ekosystému regionu.

14. Strategická partnerství

Navazovat strategická partnerství na národní i nadnárodní úrovni je pro univerzitu velmi důležité. Od dobrých partnerů se může nejen inspirovat a učit, ale mohou se společně podílet na hlubší misi a plnit cíle s mnohem výraznějším dosahem.

Opatření k plnění cíle:

- 14.1 Prohlubování spolupráce v rámci konsorcia Aurora, které je zaměřené na výzkum a jeho sociální dopad a v rámci kterého je udržitelnost výrazně řešeným tématem. (*Aurora, 2020*)
- 14.2 Zapojení se a realizace aktivního členství se do Asociace pro udržitelné univerzity, které si klade za cíl integraci témat udržitelnosti na české vysoké školy a jejich hlubší spolupráci.
- 14.3 Členství v Asociaci společenské odpovědnosti, které nabízí možnosti výměny zkušenosti a dobrých praxí a navazování dalších partnerství se soukromými i veřejnými organizacemi. (*Asociace společenské odpovědnosti, 2021*)
- 14.4 Členství v Platformě zainteresovaných stran CSR, která vybízí k diskuzi a dialogu v oblasti společenské odpovědnosti, jakožto jednoho ze znaků vzájemné spolupráce mezi soukromými i veřejnými subjekty. (*Portál rady kvality ČR, 2021*)
- 14.5 Zapojení se do reportu Green metrics, které hodnotí celosvětově nejlepší vysoké školy na poli udržitelnosti. (*Green metric, 2021*)

Vazba cílů strategie a cílů SDGs a SZ UP

Cíle Strategie udržitelnosti	SDGs																	Strategický záměr UP									
	Konec chudoby	Konec hladu	Zdraví a kvalitní život	Kvalitní vzdělání	Rovnost mužů a žen	Pitná voda, kanalizace	Dostupné a čisté energie	Důstojná práce a ekonomický růst	Průmysl, inovace a infrastruktura	Méně nerovnosti	Udržitelná města a obce	Odpovědná výroba a spotřeba	Klimatická opatření	Život ve vodě	Život na souši	Mír, spravedlnost a silné instituce	Partnerství ke splnění cílů	Flexibilní studium a vzdělávání	Podpora doktorandů	Excellence ve výzkumu a vývoji	Posílení strategického řízení	Snížení administrativní zátěže a optimalizace infrastruktury	Systematizace nástrojů třetí role	Podpora společné identity	Internacionalizace v globalizovaném světě	Strategická partnerství	
Energie																											
Odpady a cirkulární ekonomika																											
Voda a zeleň																											
Objekty a infrastruktura																											
Informační technologie a digitalizace																											
Stravování																											
Doprava																											
Odpovědné nakupování																											
Vzdělávání k udržitelnosti																											
Věda a výzkum v udržitelnosti																											
Společenství pro udržitelnost																											
Rovné příležitosti pro všechny																											
Podpora lokální komunity																											
Strategická partnerství																											

Tab. 1: soulad zaměření jednotlivých cílů Strategie udržitelnosti UP s cíli SDGs a SZ UP. Legenda níže uvádí míru plnění, relevanci plnění, cíle Strategie udržitelnosti UP pro příslušný cíl SDGs resp. relevanci pro plnění SZ UP hodné zřetele. Na tyto oblasti by měla směřovat zvýšená pozornost a energie věnovaná do plnění Strategie udržitelnosti.

■ = zásadní pro plnění, priorita k řešení

■ = středně významný vliv hodný pozornosti

■ = nezanedbatelný význam

Organizace a řízení

Pro úspěšné naplňování vytyčených cílů musí být zvolena vhodná organizace a spolupráce zainteresovaných součástí UP a jednotlivců, schopné řízení a koordinace prostřednictvím koordinátorky udržitelného rozvoje ve spolupráci s vedením. K tomu bude docházet prostřednictvím dvouletých akčních plánů, ve kterých budou určena opatření a nástroje pro dané období, možnosti jejich financování, analýza výchozích dat a sledování plnění nastavených indikátorů, implementace a pokrok v jednotlivých opatřeních. Hodnocení tohoto pokroku bude probíhat prostřednictvím reportů udržitelnosti.

Implementace Strategie udržitelnosti

Organizační struktura – Do naplňování daných cílů budou aktivně zapojeny všechny fakulty a součásti UP, které by dané cíle měli vzít za své a aktivně přispívat k jejich plnění.

Prorektor pro udržitelnost a koordinátorka udržitelného rozvoje budou zajišťovat koordinaci týmu lidí, kteří budou do strategie zapojeni a organizovat a řídit přípravu (analytický podklad), koncepce a plány (energetický audit, passportizaci), schvalování a plnění akčních plánů (indikátorů) a reporting. Komise AS pro udržitelnou univerzitu zajišťuje konzultační a expertní podporu koordinátorce a pomoc při prosazování daných cílů a opatření v akademickém senátu. Kromě intenzivního zapojení fakult by se měli zapojit všichni prorektori a jejich úseky, zejména také oddělení veřejných zakázek, technický odbor, centrum výpočetní techniky, projektový servis nebo správa kolejí a menz. Předpokládaný harmonogram aktualizace strategie je po 10 letech, v případě potřeby k němu může dojít i dříve.

Akční plány – Akční plány budou hlavním nástrojem pro plnění této strategie. Budou připravovány ke konci období platnosti předchozí plánu, aby nejpozději v prvních měsících dalšího roku byly schváleny. Budou v nich specifikované cíle, na které se v daném období bude zaměřovat a spolu s nimi konkrétní výchozí data, indikátory a opatření, podle kterých se bude postupovat. Součástí akčních plánů bude také finanční rozpočet daných opatření a možnosti jeho financování. A časový harmonogram a určení odpovědnosti.

Monitoring a evaluace – Plnění akčních plánů budou monitorovat reporty, které budou postaveny jak na kvantitativních, tak i kvalitativních datech. Výchozím bodem budou analýzy současného stavu a cílové hodnoty ke kterým se v daném období bude směřovat. Indikátory budou nastavovány v souladu se strategickým záměrem UP, ČR a EU, se zvážením dopadů na environmentální, sociální a ekonomickou situaci UP a s ohledem na oponenturu odborné veřejnosti.

Opatření k implementaci:

- Vznik webu udržitelnosti (udrizitelna.upol.cz), který bude centrální informační platformou pro studenty, zaměstnance i veřejnost v oblasti udržitelnosti – co univerzita dělá, plánuje, jak můžou přispět a budou zde dostupné strategické dokumenty a akční plány a reporty.
- Upřesnění a schválení organizační struktury implementace strategie udržitelnosti.
- Vytvoření prvního akčního plánu na období 2022-2023, stanovení cílů a indikátorů k plnění, vytvoření týmu lidí, kteří na něm budou pracovat.

- Vytvoření reportovacího systému, na jehož přípravě se univerzita bude podílet společně s dalšími univerzitami v ČR a Asociací pro udržitelné univerzity.

Seznam zkratk

AS	Akademický senát UP
BIM	Building Information Modelling
BMS	Building Management System
BREEAM	Building Research Establishment Environmental Assessment Method
CSR	Corporate Social Responsibility (společenská odpovědnost firem)
ČR	Česká republika
EPC	Energy performance contracting
EU	Evropská unie
LEED	Leadership in Energy and Environmental Design
LOHAS	Lifestyle of health and sustainability
OSN	Organizace spojených národů
OZE	Obnovitelné zdroje energie
OZVZ	Odpovědné zadávání veřejných zakázek
PDB	Performance Design & Build
SBToolCZ	Národní nástroj pro certifikaci kvality budov
SDGs	Sustainable Development Goals (Cíle udržitelného rozvoje)
SZ UP	Strategický záměr Univerzity Palackého v Olomouci 2021+
TSMO	Technické služby města Olomouce
UP	Univerzita Palackého v Olomouci
ZZVZ	Zákon o zadávání veřejných zakázek

Zdroje

1. Asociace společenské odpovědnosti. *Bud'te součástí největší iniciativy společenské odpovědnosti (CSR) a Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) od OSN v Česku*. [online]. Praha. 2021. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/>
2. Aurora. Building a European Future Together. [online]. Olomouc. 2020. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://aurora.upol.cz/>
3. BIM POINT. *A co je vlastně ten BIM?* [online]. Praha. 2021. [14.9.2021]. Dostupné z: https://www.bim-point.com/blog/a-co-je-vlastne-ten-bim?gclid=Cj0KCQjwklGKBhCxAARIsAINMioLoCyhnfcEJWsoWkKQjE_tFcesWecGQImO_0x-V9a-NFJnppA47a3YaAut6EALw_wcB
4. Ekolamp. *Lineární vs. cirkulární ekonomika*. [online]. Praha. 2014. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.ekolamp.cz/cz/ke-stazeni>
5. Enerfis. *Certifikace budov podle standardu BREEAM*. [online]. Praha. 2020. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.enerfis.cz/sluzby/zelene-budovy/certifikace-budov-breeam-leed-sbtoolcz/certifikace-budov-breeam>
6. Green metric. *UI Green Metric World University Rankings*. University of Indonesia. [online]. Indonesia. 2021. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://greenmetric.ui.ac.id/>

7. LEED. *Certifikace LEED*. [online]. Praha. 2021. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.leed.cz/certifikace-budov/certifikace-leed/>
8. Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Energetické služby se zárukou - Energy Performance Contracting (EPC)*. [online]. Praha. 2021. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/energetika/energeticka-ucinnost/energeticke-sluzby/energeticke-sluzby-se-zarukou---energy-performance-contracting-epc--105425/>
9. iNELS. *BMS – Building management system*. [online]. Holešov. 2018. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.inels.cz/bms-%E2%80%93-building-management-system>
10. OSN. Cíle Udržitelného rozvoje. United Nations. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. [online]. New York City. 2015. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>
11. Pay, B. Enterprise Content Management System Vs. Document Management System. eFileCabinet. [online]. Amsterdam. 2020. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.efilecabinet.com/enterprise-content-management-system-vs-document-management-system/>
12. Performance design and build. *Efektivní výstavba s celkovými minimálními náklady*. [online]. Praha. 2021. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.p-db.eu/>
13. Portál rady kvality ČR. *Platforma zainteresovaných stran CSR*. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. Praha. 2021. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.narodniportal.cz/spolecenska-odpovednost-organizaci/platforma-zainteresovanych-stran-csr/>
14. Pranadi, A., D. *Microgrids and Smart Grids in Definition*. ASEAN Centre for energy. [online]. Jakarta. 2016. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://aseanenergy.org/microgrids-and-smart-grids-in-definition/>
15. SBToolCZ. *Národní nástroj pro certifikaci kvality budov*. [online]. Praha. 2020. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://www.sbtool.cz/>
16. Siemens. *IoT pro budovy*. [online]. Praha. 2021. [14.9.2021]. Dostupné z: <https://new.siemens.com/cz/cs/products/technologie-budov/automation/iot-pro-budovy.html>
17. Szakály, Z. et al. Attitudes of the Lifestyle of Health and Sustainability Segment in Hungary. *Sustainability*. 2017, roč. 9, č. 1763.